

ОГЛЕДАЛО БИБЛИОГРАФСКОГ РАДА

СУСРЕТИ БИБЛИОГРАФА У СПОМЕН НА ДР ГЕОРГИЈА
МИХАИЛОВИЋА: ЗБОРНИК РАДОВА СА НАУЧНОГ САСТАНКА
ОДРЖАНОГ 9. НОВЕМБРА 2018. ГОДИНЕ. ИНЂИЈА:
НАРОДНА БИБЛИТЕКА „ДР ЋОРЂЕ НАТОШЕВИЋ“, 2019.

Марија Јованцаи

УДК: 011/016(497.11)(082)(049.32)
011/016:005.745(497.113)"2018"(049.32)

Сусрети библиографа посвећени доктору Георгију Михаиловићу, лекару, љубитељу књиге и аутору *Српске библиографије XVIII века*, више од тридесет година окупљају библиотекаре, библиографе и друге стручне и научне делатнике у инђијској библиотеци „Др Ћорђе Натошевић“, чијом заслугом ова јединствена манифестација тако дуго траје. Први сусрети, одржани 1983. године на предлог Миодрага Живанова, Душана Панковића и Лазара Чурчића, представљају важан догађај у којем библиографија, по први пут на једном скупу, заузима централно место. Од тада, на свим наредним сусретима, који су у почетку одржавани сваке године (до 1987), а потом сваке друге, библиографија као научностручна делатност и богат и разноврсни извор података и обавештења, постаје главна тема свих саопштења учесника. Посебна пажња усмеравана је на теме из теорије и историје библиографије, а говорило се и о разним врстама библиографија (национална, завичајна, персонална и друге), о библиографским пројектима, о искуствима и проблемима на изради библиографије, о објављеним библиографским делима, о старим и ретким књигама, обележаване су

годишњице библиографа заслужних за развој српске библиографије, као и годишњице личности које су својим радом допринеле развоју науке, културе, књижевности и др.

Саопштени радови на сусретима редовно су објављивани у зборницима. Од 1983. до 2018. одржан је двадесет један скуп, а публиковано је деветнаест зборника радова, од којих су два изашла као двоброј (1986/1987. и 1991/1992), где су штампани радови са два сусрета. Зборник је прво излазио као монографска публикација, док се од 1998. године публикује као периодично издање, сваке друге године, са свим одликама које имају публикације те врсте и са међународним стандардним бројем ISSN 1450-8699.

Последњи 21. сусрети библиографа одржани су 9. новембра 2018, а зборник радова са тих сусрета (19. по реду) изашао је крајем 2019. године. У њему су штампани сви радови саопштени на скупу (укупно 37), настали самостално или у коауторству 46 учесника из наше земље (Београд, Нови Сад, Сомбор, Чачак, Смедерево, Зајечар, Ниш, Крагујевац, Јагодина, Нови Пазар, Шабац, Обреновац, Ужице) и једног учесника из Црне Горе (Цетиње), па је тако скуп имао међународни карактер. Зборник је штампан на 436 страна, главни уредник је Дејан Вукићевић, а одговорни Бранислава Танасић.

Прве стране зборника посвећене су добитнику Награде „Душан Панковић“ (до 2010. звала се Митровданска повеља), коју додељује Народна библиотека „Др Ђорђе Натошевић“ из Инђије, за изузетна остварења из области библиографије. Добитник је Гордана Ђилас, библиотекар саветник и библиограф Библиотеке Матице српске, где ради као руководилац Одељења за чување и коришћење публикација и где је обављала и послове на каталошкој и библиографској обради књига, вођењу Завичајне збирке, информисању корисника и друге. Аутор је и приређивач више стручних књига, песничких збирки, великог броја библиографија, стручних радова, приказа, рецензија, о чему сведочи њена обимна библиографија. Пренете су и речи предлагача за награду Љубице Ћоровић, библиотекара саветника Библиотеке града Београда, као и речи захвалности добитнице награде Гордане Ђилас („Описати књигу“).

Следи сећање Вере Црљић на преминулог Радисава Мићу Цајића, дугогодишњег библиотекара и библиографа саветника Народне библиотеке Србије, који је преданим радом на националним текућим и ретроспективним библиографијама, као и на персоналним, специјалним и другим, значајно допринео њиховом развоју.

Стручни радови у зборнику распоређени су према тематским целинама у четири групе. У првој су радови из историје библиографије који указују на различите и значајне сегменте библиографске прошлости. О библиографијама у издању Библиотеке Матице српске и о раду њених

библиографа саопштава текст Слађане Субашић. У њему је дат преглед библиографија и кратак осврт на њих, почевши од *Библиографије књига у Војводици* која се припрема од 1981. године и објављује у годишњим свескама, преко оних објављених у *Годишњаку* Библиотеке до појединачних тематски различитих библиографија (највише персоналних). О настанку и развоју библиотеке сомборске Препарандије, са посебним освртом на Фонд старе и ретке књиге и њихов каталoшки попис, саопштава Карла Селихар. Рад Љубице Ђорђевић, библиотекара, библиографа и професора на Смеру за библиотекарство Филолошког факултета у Београду, представила је Вера Петровић. Освртом на њене четири библиографије (*Српској књижевној тласника*, Велибора Глигорића, Вида Латковића и Десанке Максимовић), ауторка је истакла њихов значај, као и допринос Љ. Ђорђевић развоју српске библиографије и унапређењу библиографске методологије и библиографских правила. Кратак преглед настанка и развоја текуће библиографије (српске и југословенске) дао је Дејан Вукићевић, почевши од библиографије Захарије Орфелина, објављене у *Славено-сербском маџазину*, преко библиографија Јована Суботића, Ђуре Даничића и других, све до оних које је приређивао и објављивао Југословенски библиографски институт. Посебна пажња усмерена је на часопис *Библиограф*, који је у сваком броју доносио попис нових књига и периодичних публикација у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, што представља покушај израде текуће националне библиографије. Часопис је излазио од јануара 1926. до јануара 1927. године, а уређивао га је и издавао Фрања Бах.

У целину *Библиографска истраживања* распоређено је шест саопштења. О проблемима предметне класификације и о свом искуству и раду на предметним регистрима за српске ретроспективне библиографије књига (1801–1867. и 1868–1944) говори Весна Тријић. Освртом на постојећа правила и устаљену праксу садржинске обраде књига, она указује на многобројне проблеме и дилеме са којима се сусрећу библиографи приликом израде регистара, као и библиотекари предметне класификације. Ауторка Оливера Недељковић истражује књижевно стварање Павла Бјелаковића Скржуђанина, истиче да је његово дело локалног карактера, али да је као такво значајно за наше културно наслеђе и да је за целовито сагледавање његовог стваралаштва потребно сачинити персоналну библиографију. Текст *На Јеврејском гробљу у Сарајеву* Иве Андрића (објављен у НИН-у, 1. јануара 1954) послужио је Весни Укропини да истражи заступљеност мотива јеврејства и јеврејског гробља у делима Иве Андрића и других стваралаца, његових савременика, међу којима су Александар Тишма, Арнолд Слуцки, архитекта Богдан Богдановић и други. Следи истраживање које су спровеле Андреа Јовановић и Слађана Суботић, а оне потом, после краћег историјског прегледа развоја просвете и школства

у Србији у 19. веку, анализирају лист *Школа*. Посебну пажњу посвећују његовом оснивачу и уреднику Милану Ђ. Милићевићу, књижевнику, преводиоцу, библиотекару Народне библиотеке, члану Српског ученог друштва и једном од оснивача Српске књижевне задруге. Лист се бавио педагошким темама и излазио је од 1868. до 1876. године. Своје библиографско истраживање Горана Стевановић усмерила је на илустрације за децу анализирајући два најзначајнија дечја часописа, *Полешарац* и *Змај*, настала у послератним годинама (1947. и 1954). Пратећи појаву илустрација у овим часописима ауторка наводи и имена ликовних уметника чијом руком су настале, а усмерава и на изворе за даља изучавања ове недовољно истражене гране ликовне уметности. Аутор последњег рада у овој групи Иван Рацић указује на проблеме и грешке при опису публикација преведених са јапанског језика које се укључују у текућу *Библиографију Србије*, серија *Чланци и прилози у серијским публикацијама*. Претраживањем каталошко-библиографских записа у узајамној електронској бази COBISS. SR за период 2000–2015. установљено је да у базу нису унети описи већег броја чланака преведених са јапанског, да су прављене грешке при транслитерацији и инверзији имена и презимена јапанских аутора и при уносу дугог гласа из јапанског језика, те због тога аутор даје и предлоге за отклањање ових пропуста.

Проналажење извора, прикупљање и опис грађе, као и проблеми при раду изнети су у текстовима окупљеним у целину под називом *Текућа библиографска пракса*. Овде је сврстано седамнаест радова у којима су библиотекар и библиографи приказали своје искуство при изради библиографија или библиографску делатност своје библиотеке. Три ауторке, Марина Лазовић, Мирјана Радовановић и Софија Грба, прикупиле су грађу за библиографију под насловом *Штара српска књига у Смедереву*, која је објављена у две свеске за период 1868–1903. и 1904–1918, а у раду су објасниле методологију њене израде и истакле значај првих издавача, штампара и књижара, као и културни и друштвени положај Смедерева у датом историјском раздобљу. Хронолошки преглед библиографског рада у Матичној библиотеци „Светозар Марковић“ у Зајечару, са описом библиографских издања и освртом на њих, донели су Виолета Станковић Анђелковић и Бобан Ђорђевић. Каталог *Атласи Библиотеке Матице српске* представиле су његове ауторке Оливера Шербеџија и Марија Ваш. У њему су описана 183 атласа публикована од 1486. до 1918. године. После краћег осврта на прве публикације ове врсте, у раду су наведени сви поступци у процесу припреме каталога, почевши од прикупљања грађе до израде регистара. Рад на библиографији о Ромима представиле су ауторке Сузана Станковић и Маја Новаковић. Оне су описале публикације из збирки нишке библиотеке које се баве разним темама везаним за Роме – њихов језик, идентитет, религију, обичаје, занимања, правни статус, дискриминацију, социјални положај, књижевност и друго.

Часописи као посебна врста периодичних публикација, у којима се објављују текстови из одређене области, све чешће привлаче пажњу библиографа и постају предмет њихових библиографија. Неколико радова у овом зборнику приказује методологију израде библиографије прилога објављених у појединим часописима и проблеме у раду, истичући значај тих часописа као и самих библиографија. Међу њима су: дубровачки часопис *Словинац*, 1878–1884. (ауторке Татјана Богојевић и Бојана Бјелица), крагујевачки часопис за књижевност, језик, уметност и културу *Лийар* 1990–2015. (аутор Александар Б. Дучић), београдски позоришни часопис *Сцена* 1935–1941. (ауторке Ана Николић и Кристина Ковачевић), *Новојазарски зборник* 1977–2015. (библиографија у електронском облику – ауторка Валерија Стефановић), завичајна периодика Јагодине до 1945. (ауторка Нада Димитријевић) и српски просветно-педагошки часописи 1956–2015. (секундарна библиографија – ауторка Данка Ивошевић).

Стваралаштво неколико познатих и значајних личности из различитих духовних области приказано је у њиховим персоналним библиографијама. Рад на тим библиографијама представили су сами аутори: Ивана Пајић (библиографија проф. др Михаила Константиновића), Оливера Настић (библиографија архитекте Николе Добровића), Меланија Блашковић (библиографија песника Небојше Деветака) и Драгана Д. Јовановић (библиографија превода дела француског романијера и приповедача Гија де Мопасана). Неки аутори анализирали су објављене библиографије које су сачинили други аутори: Душан Јованчевић и Даниела Кермеци (библиографија новинара и политичара Мише Димитријевића коју је приредио Илија Огњановић и објавио у часопису *Јавор* 1890), Милорад Т. Миловић (персоналне библиографије Душана Мартиновића, објављене у едицији *Портрети* у 10 књига 1983–2009) и Небојша Цвејић (три библиографије о Његошу Добрила Аранитовића, објављене поводом 200 година Његошевог рођења и 170 година од првог издања *Горског вијенца* 2012–2017).

На крају зборника је целина која садржи приказе библиографских издања објављених последњих година. Приказане су две библиографије Добрила Аранитовића, *Библиографија часописа Praxis* (ауторка Ивана Пајић) и *Библиографија Живојина М. Перића са хронологијом живота и рада* (ауторка Ивана Јаношевић). Ана Павловић осврнула се на *Биобиблиографију Марка Миљанова Поповића* Бранке Г. Драгосавац, а Вања Ерор на издање *Збирка књига објављених током Првог светског рата у фонду Библиотеке Правног факултета Универзитета у Београду* Светлане Мирчов. Драгослава Родаљевић износи свој поглед на *Библиографију дубровачког часописа Словинац* Татјане Богојевић и Бојане Бјелице (о овој библиографији објављена су два рада – први су написале саме ауторке). О значају библиографије *Међународно јавно право и међународни одно-*

си 1834–2016. Ђорђа Н. Лопичића и Јелене Ђ. Лопичић Јанчић писала је Викторија Будић. Последњи је рад Марије Богдановић у којем је приказана *Библиографија Сусрећа библиографа у сјомен на др Георгија Михаиловића* 1983–2016. Марије Јованцаи и Гордане Ђилас.

Разноврсност текстова објављених у овом зборнику указује на различита интересовања библиографа, који су поред свог библиографског умећа показали и знање из различитих научних и стручних области. Многобројна коришћена литература, наведена уз радове, говори о истраживачким напорима сваког аутора да о теми свог рада сакупи што више података како би је приказао детаљно и целовито. Прегледањем зборника стиче се утисак да је данас код нас библиографска пракса развијена, а да је бављење теоријом и историјом библиографије запостављено. Примећено је да су неки аутори своје пописе храбро назвали библиографијом иако је очигледно да се ради о каталогу јер обухвата само фонд једне библиотеке. Требало би, у таквим случајевима, попис назвати грађом или прилогом за библиографију и тако обавестити да се не ради о исцрпној библиографији. Интересантна је појава да аутори библиографија дају „самоприказе“ својих објављених библиографија, што раније није била пракса, и то је, први пут у овом зборнику, довело до тога да се у два рада пише о истој библиографији (једном сами аутори, а други пут приказивач), уз неминовно понављање података. Требало би приказе препустити другим ауторима, а о свом раду на библиографији говорити пре него што се објави.

Зборници радова са сусрета библиографа, па и овај последњи, јединствени су по свом садржају јер су у целини посвећени библиографији. Значајни су по томе што обавештавају о нашој библиографској делатности и што омогућавају библиографима да свој рад представе јавности. Иако рад библиографа, који захтева знање, стрпљење, упорност и прецизност није адекватно вреднован, библиографи, заљубљеници у књиге, међу којима је све више младих, и даље стварају вредна и потребна дела. О томе сведоче и сусрети и зборници. На крају треба истаћи огроман напор Народне библиотеке „Др Ђорђе Натошевић“ у Инђији што, упркос многобројним тешкоћама, редовно организује сусрете и објављује зборнике.